

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu na kuratorski projekt
wystawy w Pawilonie Polskim na 56. Międzynarodowej Wystawie
Sztuki w Wenecji 2015.

Artysta: Elżbieta Jabłońska

Tytuł: Nieużytki sztuki

Kuratorzy: Wojciech Kozłowski, Monika Szewczyk

KONCEPCJA WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM

NA 56. MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE SZTUKI W WENECJI W 2015 ROKU

Weneckie *Giardini* są efektem modernizacji miasta, zrealizowanym na zlecenie Napoleona przez Giannantonio Selwę. W założeniu miały być rodzajem publicznego parku, rekreacyjnego - dostępnego dla wszystkich.

Od końca XIX w. Ogrody jako miejsce realizacji wystawowych, utraciły walor dostępności, przestały być własnością wszystkich mieszkańców miasta. Stały się narzędziem polityki kulturalnej miasta i Państwa.

W swoim projekcie Jabłońska stawia pytanie o relacje globalnej imprezy artystycznej z miejscem, w którym jest ona realizowana. Życie w Wenecji stało się przebywaniem w scenografii wielkiego spektaklu kreowanego przez przemysł turystyczny. Założeniem „Nieużytków sztuki” jest umożliwienie mieszkańcom uprawy roślin w przestrzeni *Giardini*, czynności z gruntu realnej, choć w niezwykłym kontekście. Pawilon Polski będzie pełnił funkcję bazy dla uczestników projektu, magazynu narzędzi i szkółki ogrodniczej. W pobliżu pawilonów narodowych pojawią się skrzynie-grządki, uprawiane przez mieszkańców zgodnie z ich preferencjami. Ważnym elementem jest tu partycypacyjny charakter projektu, przywracający obywatel(k)om wpływ na miejsce zajęte przez Biennale. Czy ich kilkumiesięczna obecność w ogrodach stworzy więź identyfikacyjną z tą imprezą? Uprawiając swoje grządki uczestnicy wnoszą na teren sztuki ideę wagi banalnych czynności. W ten sposób symbolicznie przywracają Ogrodom ich wynikającą z nazwy funkcję. Jednocześnie jest to wprowadzenie do systemu, choć zalegalizowanej, ale nadal nieprzewidywalnej, partyzantki ogrodniczej. Atrakcyjnym elementem będzie tu jednocześnie rodzaj performance, wykonywany przez uczestników, krzątających się między grządkami z atrybutami ogrodniczymi.

Elżbieta Jabłońska w swoich projektach pracuje z ludźmi, których nie chce przekonywać do wagi i roli sztuki. Stwarza raczej sytuacje, mogące być jedynie początkiem nowej świadomości. Nie ingeruje a daje narzędzia.

W pewnym stopniu projekt ten pozostaje w relacji do poprzedniej prezentacji w Pawilonie Polskim. Bardziej włączając się w miejsce i negocjując z nim, niż mocno dając odczuć swe istnienie. Ma budować przestrzeń porozumienia i wspólnoty, spotkania w kolektywnej pracy dla własnego otoczenia, w sytuacji sztuki a także mimo niej.

Niesie w sobie także wyraźne przesłanie leczniczej roli roślin - w sensie indywidualnym (hotriterapia) i społecznym (ekologia). Mieszcząc się w przestrzeni „estetyki relacyjnej”, stwarza konkretne formy - ścianę narzędzi, grządki, które stają się estetycznym obiektem, dającym odbiorcy głębką, wieloaspektową przyjemność wizualną.

SCENARIUSZ WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM

NA 56. MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE SZTUKI W WENECJI W 2015 ROKU

/WERSJA SKRÓCONA/

Zasadniczym celem projektu jest umożliwienie mieszkańcom Wenecji samodzielnej uprawy roślin na terenie *Giardini*, co w efekcie jest propozycją budowania własnej przestrzeni i wzięcia za nią odpowiedzialności. Grupą docelową są mieszkańcy Castello, żyjący trochę obok Biennale, niekoniecznie nim zainteresowani. Artystka zakłada bardzo zróżnicowany i wysoki stopień partycypacji czy raczej interaktywności. Użytkownicy grządek poruszający się po terenie Biennale stanowiąc będą żywą część pracy. Zwiedzający, sadzący nasiona i potencjalnie roznoszący rozsadę też biorą w niej udział.

Wystawa zakłada realizację 30 skrzyń - grządek i ławek na terenie *Giardini*. Grządki te będą uprawiane przez cały okres trwania Biennale. Pawilon Polski ma być bazą techniczną z ogrodniczym punktem informacyjnym, zbiornikiem na wodę, miejscem pracy i odpoczynku. Ściana naprzeciwko wejścia będzie przeznaczona na efektowną ekspozycję narzędzi ogrodniczych. Pośrodku Pawilonu będzie stał duży stół z sadzonkami, które będą zraszane i utrzymywane w stanie gotowości do posadzenia, wrażenie cieplarni podniesie obecność świetlika. Część sadzonek będzie wykorzystywana przez uczestników do uzupełnień na grządkach, a część może być zabierana przez widzów, którzy złożą deklaracje zaopiekowania się roślinami i przedłużenia projektu, zgodnie z naturalnym procesem rozsiewania się roślin. Każdy widz może w przygotowanym torfowym pojemniku zasiać nasionko. W części Pawilonu udostępniemy miejsce wypoczynku z wygodnymi meblami ogrodowymi i specjalistycznym kącikiem czytelnym. Podczas zwiedzania dużych wystaw często mamy poczucie zmęczenia, w naszym Pawilonie będzie można odpocząć. Projekt ma charakter relacyjny, świadomie zakłada rezygnację z obiektu na rzecz spotkania, partycypacji i współpracy. Płaszczyzną tej współpracy są kultura i natura jednocześnie, projekt wpisuje się we współczesne trendy: głęboką ekologię, ogrody społecznościowe, partyzantkę ogrodniczą, hortiterapię. Nawiązuje do wcześniejszego przeznaczenia - parku, ogrodu publicznego. Jednocześnie strona wizualna pozostaje efektowna i wielowarstwowa: instalacja z narzędzi, obrazy z roślin, performatywna obecność uczestników poprzez swoją oczywistość są bardzo przyjazne i atrakcyjne. Częścią projektu jest aktywność w mediach społecznościowych, nie tylko poprzez informowanie o projekcie przez organizatorów, ale również przez włączenie do aktywności facebookowej uczestników projektu, którzy będą wstawiali swoje komentarze i zdjęcia z postępów pracy i rozwoju plonów.